

MÄNGUASJADE OHUTUS

Laste kõrgetasemelise
kaitse tagamine

ELis on **ligikaudu 80 miljonit alla 14 aasta vanust last** ning otseselt mänguasjade ja mängude sektoris tegutseb **umbes 2000 ettevõtet rohkem kui 100 000 töötajaga**, enamik neist väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted.

Mänguasjad ja mängud on tähtsad vahendid lapse arengus. Tootjad küll vastutavad oma toodete ohutuse eest, kuid ka maaletoojatel, teavitatud asutustel ja riigiasutustel on igaühel oma roll, et tagada Euroopa kauplustes müüdavate mänguasjade vastavus kõikidele ohutusnõuetele.

Tähtis on jälgida, et ohutusnõuded ja standardid suudaksid mänguasjade arengu uute suundadega sammu pidada, eriti kuna pidevalt arendatakse välja uusi materjale ja tootmisprotsesse.

Mänguasjade siseturg on andnud sektori ja tarbijakaitse arengusse positiivse panuse, ühtlustades mänguasjade ohutusalasid omadusi kogu ELis. Uus **mänguasjade ohutuse direktiiv** tugevdab nõuete täitmise tagamist ja uusi ohutusnõudeid käsitlevaid sätteid, tagades lastele tõhusaima kaitse.

Uus direktiiv täiustab olemasolevaid eeskirju ELis toodetavate või imporditavate mänguasjade kohta eesmärgiga vähendada mänguasjadega seotud õnnetusjuhtumite arvu ning saavutada pikaajalist kasu tervisele.

Euroopa praegused tähtsaimad kaubanduspartnerid on ekspordi osas USA ja impordi osas Kaug-Ida. Üks Euroopa mänguasjatööstuse põhivõimalusi seisneb kvaliteetsete Euroopa toodete ekspordipotentsiaalis, mida komisjon toetab kolmandate riikide turgudele pääsu tingimuste parandamisega.

Käesolev dokument kuulub teabelehtede sarja, mille otstarve on anda ülevaade 2009. aastal vastu võetud uue mänguasjade ohutuse direktiiviga kehtestatud muudatuste kohta. Euroopa mänguasjatootjate / EÜ teabelehtedega antakse kõigile ELi mänguasjatootjatele juhiseid mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi rakendamise kohta. Eeskätt keskendutakse tootjate kohustustele.

Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiiviga karmistatakse mänguasjade ohutuse 1988. aasta direktiiviga kehtestatud eeskirju. Seetõttu nõutakse selle uue õigusaktiga kohanduste tegemist tootmisahelas ja uusi menetlusi tarneahelas.

Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiiv avaldati Euroopa Liidu Teatajas 30. juunil 2009 ja see jõustus 20. juulil 2009. Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi üldsätteid kohaldatakse mänguasjade suhtes, mis viiakse turule 20. juulist 2011, ning kemikaale käsitlevaid sätteid kohaldatakse mänguasjade suhtes, mis viiakse turule 20. juulist 2013 (keemiliste omadustega seotud täiendav kaheaastane ülemineku periood).

Tegelikkuses tähendab see, et mänguasjade ohutuse 1988. aasta direktiivile vastavaid mänguasju võib viia turule kuni 19. juulini 2011 või teatavate kemikaale käsitlevate sätete puhul 19. juulini 2013.

MÄNGUASJADE OHUTUSE 2009. AASTA DIREKTIIVI REGULEERIMISALA

Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi reguleerimisala on sätestatud artiklis 2. Selles on esitatud mänguasjade mõiste ja seega on määratletud toote kuulumine direktiivi reguleerimisalasse:

„Kõik tooted, mis on projekteeritud või ette nähtud mängimiseks üksnes või muu hulgas alla 14-aastastele lastele.“

Mänguasjade ohutuse 1988. aasta direktiiviga võrreldes on ainus uus element sõnastus „üksnes või muu hulgas“, mis on lisatud osutamaks, et toode ei pruugi olla ette nähtud üksnes mängimiseks, et seda mänguasjana käsitada. Seega käsitatakse kahe otstarbega tooteid mänguasjadena (nt võtmehoidja koos selle külge kinnitatud mõmmiga).

Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivis tunnistatakse toodete mänguasjadena liigitamise puhul nn halli tsooni olemasolu. Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi I lisas on esitatud loetelu näidete kohta, kui eset ei peeta mänguasjaks, ent see võib põhjustada arusaamatust. Loetelu ei ole ammendav.

Lisaks on mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivis (artikli 2 lõige 2) loetletud piiratud arv tooteid, mis vastavad mänguasjade määratlusele, kuid on sellest hoolimata mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi reguleerimisalast välja arvatud.

Tuleb märkida, et eesmärk oli viia mänguasjade uus määratlus vastavusse mänguasjatootjate praeguste tavadega.

VASTAVUSHINDAMISEMENETLUS

Kõigi turule viidavate mänguasjade suhtes tuleb kohaldada vastavushindamismenetlust. Üksikasjad selle kohta, kes menetlust kohaldab ja kuidas seda tehakse, on esitatud mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivis. Allpool on esitatud lühike ülevaade.

Vastavushindamise eesmärk

Vastavushindamismenetluse eesmärk on näidata tootjale ja riiklikele ametiasutustele, et turule viidav mänguasi vastab mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi õiguslikele nõuetele.

Vastavushindamise määratlus

Vastavushindamismenetlusega teeb tootja kindlaks, et tema mänguasi vastab kohaldatavatele direktiivi ohutussätetele. Tootja peab kohaldama üht kahest võimalikust menetlusest sõltuvalt mänguasja laadist:

1. Tootja kontroll

Enese teostatavat kontrolli kohaldatakse juhtudel, kui ühtlustatud standardid katavad mänguasja kõiki olulisi ohutusaspekte. Neil juhtudel peab tootja kohaldama kehtivaid ühtlustatud standardeid ja tagama, et mänguasjad vastavad nendele. Tootja peab otsuse nr 768/2008/EÜ II lisa A mooduli kohaselt võtma kasutusele ka tootmise sisekontrolli menetluse. A mooduliga ei nõuta teavitatud asutuse kaasamist.

2. Kolmanda isiku teostatud kontroll

Tüübile ehk B moodulile vastavust nimetatakse sageli EÜ tüübihindamiseks. EÜ tüübihindamine ja sertifitseerimine on nõutud juhtudel, kui:

- *ühtlustatud standardid puuduvad;*
- *tootja ei ole kohaldanud ühtlustatud standardeid või on kohaldanud neid vaid osaliselt;*
- *üks ühtlustatud standard või mitu ühtlustatud standardit on avaldatud piiranguga või*
- *tootja on seisukohal, et toote laadi, tootedisaini, ehituse või otstarbe tõttu peab toote vastavust kontrollima kolmas isik.*

Neil juhtudel esitab tootja mänguasja mudeli teavitatud asutusele EÜ tüübihindamiseks. B mooduli raames hindab teavitatud asutus toote tehnilist projekti ja ning kontrollib, kas toote tehniline projekt vastab mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi nõuetele, ja kinnitab seda EÜ tüübihindamissertifikaadi väljastamisega.

On oluline märkida, et B moodul hõlmab vaid toote kujundamisega seotud etappi, samas kui C moodul hõlmab tootmisetappi ja on B mooduli jätkuks. C mooduli raames tagab tootja selle, et mänguasjad vastavad EÜ tüübihindamissertifikaadis kirjeldatud tüübile ja kohaldatava õigusakti asjaomastele nõuetele. Seda vastavust hinnatakse B mooduli raames väljastatud heakskiidetud EÜ tüübihindamissertifikaadi põhjal. Erinevalt B moodulist ei nõuta C mooduli puhul teavitatud asutuse kaasamist.

Ohutushindamise ja vastavushindamise erinevus

Ohutushindamise eesmärk on teha kindlaks mänguasjaga kaasnevad võimalikud ohud ning hinnata nende ohtude avaldumise tõenäosust. Vastavushindamismenetluse eesmärk on seevastu esitada tõendid, et mänguasja vastab mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivis sätestatud õiguslikele nõuetele.

Üldjuhul toimub ohutushindamine enne, kui mänguasja esitatakse nõuetekohasele vastavushindamismenetlusele (kuigi see võidakse lõpule viia hilisemas etapis) ning see peab olema lõpule viidud enne mänguasja turuleviimist.

OHUTUSHINDAMISE MENETLUS

Ohutushindamise määratlus

Ohutushindamisega peab tootja tegema kindlaks mänguasjast tulenevad võimalikud ohud ning hindama nende ohtude avaldumise tõenäosust. Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi kohaselt on see menetlus kohustuslik ja see tuleb teostada enne mänguasja turuleviimist.

Ohutushindamise kohaldamisala

Ohutushindamise tegemise eest vastutab tootja ning see tuleb teha enne mänguasja viimist ühenduse turule. See peab hõlmama erinevaid keemilisi, füüsilisi, mehaanilisi ja elektrilisi ohte ning süttivuse, hügieeni ja radioaktiivsusega seotud ohte, mida mänguasi võib põhjustada. Loetelu mitmesuguste nõuete kohta, mida tootja peab nende ohtudega seoses hindama, on esitatud mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi II lisas.

Paljud neist nõuetest on lisatud mänguasjade ühtlustatud ohutusstandarditesse, kuid tootjale jääb kohustus hinnata, kas standardites esineb lünki ja/või on mänguasjal omadusi, mis võivad olla ohtlikud. Ohutushindamise tulemuse põhjal otsustatakse, milline vastavushindamismenetlus on vajalik ja kõik asjakohased ohtu minimeerivad abinõud ja/või katsetamised.

Tootja peab ohutushinnangut säilitama koos tehniliste dokumentidega 10 aastat pärast mänguasja turuleviimist.

HOIATUSED

Üldised eeskirjad

Märkida tuleb üldised hoiatused, millega täpsustatakse kasutajale seatud piirangud, kui see on kohane mänguasjade ohutuks kasutamiseks. Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi V lisa B osas on sätestatud konkreetsed hoiatused, mis tuleb märkida teatavate mänguasjarühmade kasutamisel.

Lisaks mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivis sätestatud kohustuslikele nõuetele on ühtlustatud standardites täpsustatud hoiatused, mis peaksid olema lisatud teatavate mänguasjarühmade puhul.

Oma territooriumi piires võib liikmesriik tingimuseks seada, et ohutusalane teave on esitatud tema kindlaks määratud keeles või keeltes, mis on tarbijatele kergesti arusaadav(ad).

Hoiatuste paigutus

Tootja märgib hoiatused selgesti nähtaval, kergesti loetaval ja arusaadaval ning täpsel viisil. Hoiatused tuleb märkida mänguasjale, kinnitatud etiketile või pakendile. Vajaduse korral tuleb hoiatused esitada ka mänguasja kasutusjuhises.

Tähelepanu tuleb pöörata sellele, et ilma pakendita müüdavate mänguasjade puhul peab hoiatus olema kinnitatud mänguasjale. Hoiatuste kinnitamine müügileti esitluspakenditele ei ole piisav mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi nõuete täitmiseks.

Ostu tegemise otsust määravad hoiatused, näiteks viide kasutaja minimaalsele või maksimaalsele vanusele ja mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi V lisa B osas kirjeldatud konkreetsed hoiatused peavad olema esitatud tarbijapakendil või olema enne ostu tegemist tarbijale muul viisil selgesti nähtavad isegi juhul, kui ost sooritatakse Interneti kaudu.

Konkreetsed hoiatused

Kasutajale seatud piirangud peavad sisaldama vähemalt kasutaja maksimaalset või minimaalset vanust. Vajaduse korral tuleb neis märkida ka kasutaja puhul nõutavad võimed või omadused, mis võimaldavad tal mänguasja ohutult kasutada (nt võime istuda kõrvalise toeta, kasutaja maksimaalne ja minimaalne kaal, vajadus kasutada mänguasja järelevalve all). Ettevõtjad võivad valida hoiatuslause või piktogrammi vahel (või kasutada mõlemat):

Hoiatus – ei sobi alla 36 kuu vanustele lastele

Kõikidel juhtudel peab lausele ja/või piktogrammile eelnema sõna „hoiatus” või „hoiatused”. Konkreetset hoiatust „*ei sobi alla 3 aasta vanustele lastele*” ja mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi V lisa B osas kirjeldatud piktogrammi alla 3 aasta vanuste laste kohta ei tohi kasutada mänguasjade puhul, mis on ette nähtud alla 3 aasta vanuste laste jaoks.

Kokkuvõttes ei tohi teatavate mänguasjarühmade puhul esitatud konkreetsed hoiatused olla vastuolus mänguasja kavandatud kasutusega vastavalt selle funktsiooni, mõõtmete ja laadi määratlusele. Vajaduse korral võib Euroopa Komisjon teha ettepaneku teatavate mänguasjarühmade puhul esitatavate konkreetsete hoiatuste sõnastuse kohta.

JÄLGITAVUS

Mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivis sätestatu

Iga tootja peab tagama, et tema mänguasja saab identifitseerida. Mänguasja identifitseerimiseks kasutatakse tüübi-, partii-, seeria- või mudelinumbrit või muud märget. **Mänguasjale peab olema märgitud ka tootja nimi, registreeritud kaubanimi või registreeritud kaubamärk, samuti tema aadress.**

Kui mänguasja suuruse või laadi tõttu ei saa see kanda identifitseerimismärki ja tootja teavet, peab tootja kandma vajaliku teabe pakendile või mänguasjaga kaasasolevasse dokumenti. Oluline on, et ühele kohale osutav aadress, kus tootjaga saab ühendust võtta, on tänavanimega aadress või postkasti number (veebisaiti ei käsitata kontaktaadressina).

Kui mänguasja viib turule importija, peab mänguasjale olema märgitud importija nimi, registreeritud kaubamärk ja ühele kohale osutav kontaktaadress. Kui neid andmeid pole võimalik märkida mänguasjale, tuleb need kanda pakendile või mänguasjaga kaasasolevasse dokumenti.

Tootjate valikuvõimalused

Tootjatel on õigus valida element, millega nad soovivad enda identifitseerimise võimaldamiseks mänguasja märgistada, kui jälgitavus on tegelikkuses tagatud.

VASTAVUSDEKLARATSIOON

Mänguasja turuleviimise korral peab tootja koostama EÜ vastavusdeklaratsiooni. Seda tehes tõendab tootja, et mänguasi vastab mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi olulistele nõuetele ja vastutab selle eest.

ELis registreeritud tootja või volitatud esindaja peab vastavusdeklaratsiooni alles hoidma kümme aastat pärast mänguasja turuleviimist.

Vastavusdeklaratsioon tuleb tõlkida keeltesse, mida nõuavad liikmesriigid, kelle turule mänguasi viiakse või kelle turul see kättesaadavaks tehakse.

Vastavusdeklaratsioonis tuleb märkida, et mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi ohutusnõuete täitmine on tõendatud, ja see peab sisaldama vähemalt järgmist (näidis mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi III lisas):

- *mänguasja (unikaalne) tunnuscode;*
- *tootja või tema volitatud esindaja nimi ja aadress;*
- *kinnitus: „Käesolev vastavusdeklaratsioon on välja antud tootja vastutusel“;*
- *deklareeritav toode (sealhulgas värviline pilt);*
- *viited kasutatud asjakohastele ühtlustatud standarditele või viited spetsifikatsioonidele, millega seoses vastavust kinnitatakse;*
- *(vajaduse korral) kinnitus, et „teavitatud asutus ... (nimi, number) ... on teostanud ... (tegevuse kirjeldus) ... ja andnud välja tõendi“;*
- *lisateave, nagu kuupäev, koht, tootja allkiri ja allakirjutanu ametikoht.*

Samuti peab importija hoidma tootja vastavusdeklaratsiooni koopiat alal 10 aastat pärast mänguasja turuleviimist.

Üks vastavusdeklaratsioon võib kehtida rohkem kui ühe mänguasja kohta tingimusel, et kõik eespool nimetatud nõuded on täidetud. Muudatuste tegemise vajaduse korral nõutakse vastavusdeklaratsiooni pidevat ajakohastamist.

TEABEALLIKAD

<http://ec.europa.eu/enterprise/toys>

KONTAKT

INTL-REG-AGREEMENTS-TOYS@ec.europa.eu

EUROOPA MÄNGUASJATOOTJAD

Boulevard de Waterloo, 36
1000 Brüssel
www.tietoy.org

ETTEVÕTLUSE JA TÖÖSTUSE PEADIREKTORAAT

Rue Belliard, 100
1049 Brüssel
http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.html

Directorate-General for Enterprise and Industry

WE MEAN BUSINESS

Disain: R4 unit DG ENTR
Foto: Andrej Kiselev

Käesolev teabeleht kajastab meie arusaama 30. juuni 2009. aasta Euroopa Liidu Teatajas avaldatud mänguasjade ohutuse 2009. aasta direktiivi kohta ja sellega tahetakse vaid üldjoontes rõhutada direktiivi teatavaid sätteid.

ISBN 978-92-79-16860-4

9 789279 168604

Väljaannete talitus